

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060208

DOM
2014-01-16
Stockholm

Mål nr
M 1331-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-01-24 i mål nr M 2643-11, se bilaga A

KLAGANDE

Trafikverket
781 89 Borlänge

Ombud: R A

MOTPART

Länsförsäkringar Skåne, 543001-0685
251 07 Helsingborg

Ombud 1: M N

Ombud 2: G B

SAKEN

Skadestånd enligt 32 kap. miljöbalken

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar den av Trafikverket nu åberopade omständigheten att störningen är såväl orts- som allmänvanlig.
2. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.
3. Trafikverket ska ersätta Länsförsäkringar Skåne för rättegångskostnad i Mark- och miljööverdomstolen med 16 000 kr och ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för

Dok.Id 1114381

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

M 1331-13

Mark- och miljööverdomstolens dom till dess betalning sker. Kostnaden avser
ombudsarvode

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska ogilla Länsförsäkringar Skånes (bolaget) talan, befria Trafikverket från att ersätta bolagets rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen samt förplikta bolaget att ersätta Trafikverkets rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.

Bolaget har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma bevisning i Mark- och miljööverdomstolen som i mark- och miljödomstolen.

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid mark- och miljödomstolen med följande förtydliganden och tillägg.

Trafikverket

Mark- och miljödomstolen har lagt sådant till grund för sitt avgörande som inte åberopats av käranden. I domen på sidan 3 första stycket under ”Grunder” anges korrekt att vad bolaget gör gällande som sådan ”annan liknande störning” som avses i 32 kap. 3 § första stycket 8 miljöbalken är *höjningen av vägbanan* som skedde 1984. Domstolen har sedan utan förklaring angett att frågan i målet är om *vattnet....som tagit annan väg* än normalt kan inrymmas i begreppet ”annan liknande störning” (sidan 6, fjärde stycket). Domstolen har som nödvändigt skäl för sitt slut angett att just översvämningen där vattnet tagit en annan väg än normalt utgör en ”annan liknande störning”. Att vattnet och översvämningen skulle kunna utgöra ”en annan liknande störning” har inte gjorts gällande av bolaget eller överhuvudtaget varit föremål för påstående eller argumentation i detta mål. Detta utgör ett rättegångsfel.

Skulle Mark- och miljööverdomstolen anse att den störning som ska prövas är vattnet som orsakat översvämningsskadan så gör Trafikverket gällande att störningen är såväl ortsvanlig som allmänvanlig vid den extrema nederbördssituation som rådde vid tillfället. Översvämningar inträffade vid aktuell tidpunkt på ett stort antal platser i området och detta utan väghöjningar eller generella brister i vägtrummor. Den nya grunden är aktuell och bör tillåtas om Mark- och miljööverdomstolen mot Trafikverkets bestridande skulle pröva frågan om påstådd störning bestod i översvämning och inte i höjningen av vägbanan.

Trafikverket har gjort gällande att störningen och skadan hade inträffat även utan höjningen av vägbanan 1984 och dessutom även om inte vattenanläggningen haft konstaterade brister då den extrema nederbörden inte kunnat sväljas även med den vägbanehöjd som rådde före höjningen 1984 och med en vattenanläggning utan brister. Trafikverket har också påstått att verket inte hade ansvar för störningar och skador som beror på den extrema nederbörden, i detta fall ett 100- eller 50-års regn. Domstolen har överhuvudtaget inte bedömt denna invändning från Trafikverkets sida utan istället angett att verket inte har påstått att störningen är allmän- eller ortsvanlig. Domstolens bristande prövning av Trafikverkets invändning avseende ansvaret för störningarna och skador på grund av extrem nederbörd utgör ett rättegångsfel.

Bolaget

Trafikverket vidhåller en egendomlig uppdelning av begreppet störning genom att ange höjningen av vägbanan och översvämningen som åtskilda orsaker. Saken är den att det alltid krävs en åtgärd för att en effekt ska inträffa. Förhållandet är inte annorlunda än i rättsfallet MÖD 2006:69 där en grävning ledde till ändrat vattenflöde och orsakade översvämning. Samma sak gällde i rättsfallet NJA 1996 s. 634 där uppsättande av avspärning i form av plastband i samband med gatuarbeten hindrade kunder från att komma till en kiosk. I detta fall har vägbanehöjningen föranlett att vatten inte kunnat rinna vidare och därmed orsakat översvämning.

Trafikverket har åberopat extrem nederbörd vid tillfället som enligt Trafikverkets uppfattning skulle befria verket från ansvar. Det är emellertid allmänt känt att trummor inte dimensioneras efter hur mycket det regnar på ett visst ställe inom orten eller dess

närhet. Det som ligger till grund för en trummas dimensionering är det beräknade vattenflöde som uppkommer i det vattendrag som trumman ska utföras i. Det är inte i målet redovisat några uppgifter om vattenföringar eller dess återkomstintervall i det aktuella vattendraget eller ens påstått att flödet vid översvämningstidpunkten skulle ha varit exceptionellt. Hög nederbörd på viss plats behöver inte automatiskt betyda höga flöden i vattendrag. Trafikverket har inte ens angett om platsen för den angivna nederbörden var inom vattendragets avrinningsområde. Följaktligen saknar invändningen om nederbörd relevans. Av Jordbruksverkets utredning framgår för övrigt att vägtrumman, på grund av sin konstruktion, inte ens klarar normala flöden från omgivningen.

Den av Trafikverket nya åberopade grunden, att störningen är såväl orts- som allmänvanlig, är för sent framställd och ska avvisas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att de åtgärder som utfördes år 1984 i form av anläggande av en vägtrumma i det aktuella vattendraget för att möjliggöra passage av fordon samt höjningen av vägbanan, är att se som ett uppförande av anläggningar och en sådan markanvändning som avses med ”verksamhet på en fastighet” enligt 32 kap. 1 § första stycket miljöbalken. Den påstådda skadan är en följd av en pågående verksamhet, dvs. väghållning och därmed sammanhängande vattenverksamhet, vilket innebär att preskriptionstiden börjar löpa först vid skadetillfället, dvs. den 5 juli 2007 (se prop. 1985/86:83 s. 31 och MÖD 2005:21). Skadeståndskravet har därmed inte preskriberats.

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att den av bolaget åberopade störningen är att vattnet, till följd av nyss nämnda åtgärder, i samband med kraftig nederbörd tagit annan väg än normalt och förorsakat översvämningsskada på angränsande fastighet.

Att höja en väg bana som tidigare regelbundet översvämmats vid höga flöden innebär en åtgärd som typiskt sett kan förändra vattenförhållandena och orsaka störningar på

omgivningen. Den av bolaget åberopade störningen inryms därmed i begreppet ”annan liknande störning” enligt 32 kap. 3 § första stycket 8 miljöbalken (jfr MÖD 2006:69). Mot denna bakgrund har Trafikverket gjort gällande att verkets nya grund, att störningen är såväl orts- som allmänvanlig, ska tillåtas. Enligt vad som framgår av mark- och miljödomstolens dom och Trafikverkets egna uppgifter har omständigheten inte åberopats tidigare. Någon giltig ursäkt för att åberopa den nya omständigheten har inte framkommit och den ska därför avvisas (se 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken).

Trafikverket har vidare gjort gällande att det inte kan krävas att anläggningen skulle kunnat förhindra översvämningen 2007, då det den ifrågavarande dagen var fråga om extrema väderförhållanden, 120 mm regn hade fallit på cirka 20 timmar, vilket innebär att det rörde sig om ett 100-årsregn eller åtminstone ett 50-årsregn.

Vad gäller händelser utanför den ansvariges kontroll, som uppstått till följd av exempelvis extrema väderförhållanden, kan skadeståndsansvar vara uteslutet genom att händelseförloppet framstår som allt för oförutsebart och icke-typiskt – alltså enligt principer om adekvat kausalitet (jfr. Bertil Bengtsson m.fl. Miljöbalken – En kommentar, suppl. 12, s. 32:21). Det är i målet visat att förlängningen av vägtrumman medförde en kraftig försämring av trummans avbördningskapacitet. Utredningen visar vidare att före ombyggnaden av vägen kompensterades den begränsade avbördningskapaciteten i vägtrumman av att vatten vid höga flöden rann över vägbanan på väg 16 och på så sätt minskade översvämningarna uppströms trumman. Detta medför enligt Mark- och miljööverdomstolen att både själva vägtrumman och utformningen av vägkroppen med möjligheten till överrinning i dikesläget måste ses som en integrerad vattenanläggning. Om man väljer att ändra på någon del av denna enhet och den ändringen leder till att vattenförhållandena ändras och förorsakar skada, föreligger det en adekvat kausalitet mellan vägbanehöjningen och skadan. Att händelseförloppet varit sådant framstår som övervägande sannolikt. Ett ansvarsgrundande samband föreligger därmed. Trafikverket har haft möjligheter att ytterligare utreda och dokumentera såväl anläggningsskedet som skadeförloppet. Trafikverket har dock inte redovisat några uppgifter om vattenföringar eller dess återkomstintervall i det aktuella vattendraget. Hög nederbörd på viss plats innebär inte automatiskt extremt höga flöden i vattendrag.

Mot denna bakgrund har Trafikverket inte förmått vederlägga bolagets påstående om övervägande sannorlighet för ett orsaksamband.

I övrigt instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömningar. Sammanfattningsvis innebär Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden att mark- och miljödomstolens dom ska stå fast i dess helhet.

Vid denna utgång ska Trafikverket ersätta bolaget för dess rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Om beloppet råder det inte någon tvist.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2014-02-13

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Peder Munck, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsrådet Malin Wik, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Linda Mossberg Karlström

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-01-24
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2643-11

KÄRANDE

Länsförsäkringar Skåne - ömsesidigt, 543001-0685
Box 742
251 07 Helsingborg

Ombud 1: M N

Ombud 2: G B

SVARANDE

Trafikverket
781 89 Borlänge

Ombud: R A

SAKEN

Skadestånd enligt 32 kap miljöbalken

DOMSLUT

Trafikverket ska till Länsförsäkringar Skåne utge ersättning med trehundra-sjuttiosex-tusenniohundraåttiotre (376 983) kronor jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från den 15 februari 2009 till dess full betalning erlagts.

Trafikverket ska ersätta Länsförsäkringar Skåne för rättegångskostnader med sextio-sjutusentolv (67 012) kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess full betalning sker. Av beloppet utgör 57 630 kronor arvode inklusive mervärdesskatt och resten utgör utlägg.

Dok.Id 236826

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Följande är ostridigt mellan parterna. L P äger fastigheten X (fortsättningsvis: fastigheten), Lunds kommun, sedan år 1976. Den 5 juli 2007 över-svämmandes fastigheten på grund av inträngande dagvatten. Vattenanläggning för bort-ledande av vatten i anslutning till väg 16 ligger i omedelbar närhet av fastigheten; de i målet berörda delarna av anläggningen framgår av en i målet ingiven ritning, **domsbi-laga 1**. Skadan uppkom genom att vatten som egentligen skulle bortledas genom en vägtrumma och dikesanläggning som hör till vattenanläggningen inte hade möjlighet till detta. Vatten rann istället in i fastigheten. För vattenanläggningen svarar Trafikverket, dåvarande Vägverket (fortsättningsvis: verket.) År 1984 gjordes en höjning av vägbanan på väg 16 med cirka 50 – 60 cm. Samtidigt tillades en ledning till vattenanläggningen, nämligen den ledning som går söderut från den brunn som markerats med siffran 6 i bilaga 1. 2009 har vissa kompletteringar av anläggningen skett för att öka dess kapacitet.

Vattnet som vid översvämningen rann in i huset orsakade skador på byggnad och bo-hag som överskrider det omstämda beloppet. Länsförsäkringar Skåne AB (fortsättningsvis: bolaget) har på grund av försäkring ersatt L P med det omstämda kapitalbeloppet och enligt försäkringsavtalets villkor inträtt i dennes rätt mot verket.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att rätten ska förplikta verket att till bolaget utge trehundra-sjuttiosex-tuseniohundraåttiotre (376.983) kronor jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från den 15 februari 2009 till dess full betalning erlagts. Bolaget har även yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Verket har bestritt bolagets yrkanden men vitsordat beräkningen av skadeståndet som i och för sig korrekt. I fråga om ränteyrkandet har verket bestritt att ränta skall utgå från tidigare tidpunkt än dagen för delgivning av stämning men i övrigt vitsordat beräk-ningsgrunderna. Verket har för egen del yrkat ersättning för sina kostnader å målet.

GRUNDER

Bolaget har i **första hand** åberopat att höjningen av vägbanan 1984 gjordes utan att dikesanläggningens och vägtrummans kapacitet ökades och att åtgärden orsakat översvämningen, varför verket svarar strikt för den inträffade skadan, då vägbanehöjningen är en sådan ”annan liknande störning” som avses i 32 kap. 3 § 1 st 8 p. miljöbalken. Före ombyggnaden och höjningen av väg 16 hade inga liknande översvämningar inträffat. Vid nederbörd och snösmältning hade vatten i stället runnit över väg 16 och vidare ut i ett öppet dike på andra sidan vägen. Genom åtgärden att höja vägen utan att öka kapaciteten för det vattenförande diket och vägtrumman har verket förorsakat ett dämningshinder som gjort att vattnet tagit en annan väg och åstadkommit skada på fastigheten. En översvämningsskada är en adekvat följd av en dämning.

I **andra hand** har bolaget åberopat att verket ansvarar för den inträffade skadan på grund av att verket utan tillstånd utfört byggande i vattenområde i form av den vägtrumma under väg 16 som inte förmått avbörda det vatten som kommit uppströms ifrån och som orsakat översvämningen och skadan.

I **tredje hand** har bolaget åberopat att verket ansvarar för skadan enligt 11 kap 17 § miljöbalken på grund av bristande underhåll av vattenanläggningen, bestående i att verket inte rensat kulvertar och, framför allt, brunnar. Därigenom har vatten under längre tid inte kunnat avbördas från området vilket lett till att marken mättats med vatten, varför ytterligare regnvatten inte kunnat infiltrera i marken utan har avrunnit som ytvatten och orsakat översvämning.

Som grund för **ränteyrkandet** såvitt avser tiden för ränteperiodens början åberopas att bolaget genom ett brev till verket av den 5 januari 2009 angivit följande: ”Länsförsäkringar Skåne har i skadan utbetalt ett belopp motsvarande 388 559 kr. ett belopp som numera ligger till grund för denna regress. Om Ni delar vår uppfattning både i ansvars- och ersättningsfrågan vill vi att betalning sker till Länsförsäkringar Skåne på bankgiro: 312-3908. I samband med betalning var vänlig och ange referens: 17363-07 YAH. Samtidigt vill vi påminna om att dröjsmålsränta enligt räntelagen löper fr.om den 15 februari 2009.”

Verket har vitsordat bolagets uppgifter om de faktiska omständigheterna samt att verket är ansvarigt för det dike och den vägtrumma bolagets talan avser, att dessa varit otillräckligt dimensionerade för det regn som föll den 5 juli 2007, att fastigheten då översvämmandes av regnvatten och att skada därav uppkommit för fastighetsägaren och att det yrkade beloppet motsvarar skadan.

Verket har som grund för sitt bestridande åberopat följande. Den åberopade skadeorsaken, höjningen av vägbanan 1984, är inte en sådan skadeorsak som sägs i 32 kap 3 § 8 p MB. Därtill är kravet preskriberat, då det är underkastat tioårspreskription som skall

räknas från den skadegörande handlingen, alltså från tiden för vägbanans höjande 1984. Det föreligger inte heller adekvat kausalitet mellan vägbanehöjningen och skadan. Verket menar att det ej ens föreligger kausalitet, men skulle så befinnas vara fallet är den i vart fall inte adekvat. När vägbanan höjdes företogs även en kompenserande åtgärd, nämligen anläggandet av den ledning som går söderut från brunn 6. – Verket har haft de tillstånd som erfordrats för att anlägga vattenanläggningen. När det gäller sådana äldre anläggningar som det här är fråga om måste det presumeras att tillstånd finns. Skulle det saknas något tillstånd föreligger ingen adekvat kausalitet mellan bristen på tillstånd och skadan. – Vägverket ombesörjer fortlöpande underhåll av vattenanläggningen inkluderande rensning av brunnar. Det har inte förelegat något behov av rensning av brunnar utöver det underhåll som skett. Det har ej ens påståtts att verket eller dess entreprenör skulle ha på något sätt förfarit vårdslöst – vilket är en förutsättning för ansvar för bristande underhåll av vattenanläggning – och någon vårdslöshet har inte heller varit för handen. – I fråga tiden för beräkning av dröjsmålsränta åberopas att skriften av den 5 januari 2009 inte ens innefattar framställande av krav på betalning och därför inte kan utgöra utgångspunkt för ränteberäkningen. Den omständigheten att det i brevet anges en felaktig uppgift om skyldigheten att utge dröjsmålsränta har ingen verkan alls. - Verket menar att den avgörande frågan i ansvarsdelen är om det kan ställas krav på att vattenanläggningar av det aktuella slaget skall kunna bortleda varje förekommande vattenmängd och förhindra alla översvämningsskador. Verket menar att så inte är fallet och att det inte kan krävas att anläggningen skulle kunnat förhindra översvämningen 2007, då det den dagen var fråga om extrema väderförhållanden, 120 mm regn hade fallit på c:a 20 timmar, vilket innebär att det rörde sig om ett 100-årsregn eller åtminstone ett 50-årsregn.

Bolaget har genmält följande. Kravet har inte preskriberats, då det är fråga om en skada till följd av en pågående verksamhet och den tidigaste tidpunkt från vilken preskription kan räknas är dagen för skadetillfället, den 5 juli 2007. Den vädersituation som då rådde var inte av exceptionell karaktär; enligt SMHI föll det i Lund den ifrågasvarande dagen 56 mm regn. Regnmängden är därtill irrelevant.

DOMSKÄL

Twisten mellan parterna gäller i huvudsak frågan om vilket ansvar Trafikverket i egen-
skap av väghållare för allmänna vägarna väg 16 och väg 395U med tillhörande vatten-
anläggningar må ha för de inträffade skadorna på fastigheten.

Länsförsäkringar har i första hand gjort gällande att Trafikverket är ansvarigt för de
skador som uppstått på bostadshuset m.m. på fastigheten med stöd av 32 kap. 3 § 8 p
miljöbalken (fortsättningsvis: MB.)

Trafikverket har gjort gällande den åberopade skadeorsaken, höjningen av vägbanan
1984, är inte en sådan skadeorsak som sägs i 32 kap 3 § 8 p MB.

Därtill har verket hävdatt att kravet är preskriberat, då det är underkastat tioårspre-
skription som skall räknas från den skadegörande handlingen, alltså från tiden för väg-
banans höjande 1984. Det föreligger inte heller adekvat kausalitet mellan vägbanehöj-
ningen och skadan. Verket menar att det ej ens föreligger kausalitet, men skulle så be-
finnas vara fallet är den i vart fall inte adekvat.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. De materiella bestämmelserna i
32 kap. 1 – 11 §§ miljöbalken har överförts oförändrade från miljöskadelagen
(1986:225). I förarbetena till miljöbalken hänvisas därför i huvudsak till författnings-
kommentaren till miljöskadelagen, prop. 1997/98:45 del 2 s 340 och prop. 1995/86:83.

Enligt 32 kap. 1 § miljöbalken skall skadestånd betalas för bl.a. sakskada som verk-
samhet på en fastighet har orsakat i sin omgivning. Enligt förarbetena till miljöskade-
lagen bör med verksamhet förstås dels att själva marken används på visst sätt, t.ex. för
odling av trädgårdsprodukter, dels att en byggnad eller anläggning som finns eller upp-
förs på marken används på visst sätt, t.ex. för industriell drift, lagring av varor eller
offentlig service. Även uppförandet av en byggnad eller anläggning innebär att en
verksamhet bedrivs på fastigheten, prop. 1985/86:83, sid. 15. Någon begränsning av
skadeståndsansvaret till störningar från miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 1 § miljö-
balken finns inte. Det föreligger inte heller något undantag för det fallet att störningen
varit helt tillfällig.

Att anlägga en vägtrumma i ett vattendrag för att möjliggöra passage av fordon över
detta samt att höja en väg bana som gjordes 1984 innebär enligt mark- och miljödom-
stolen ett uppförande av anläggningar och en sådan markanvändning som avses med
”verksamhet på en fastighet” i 32 kap. 1 § första stycket miljöbalken. Att trumman
anlades för länge sedan och väghöjningen för ca 30 år sedan ändrar inte det förhållan-
det. När det gäller verksamhet i vatten kan en störning uppträda långt efter själva tid-
punkten för anläggningens tillkomst till följd av långa återkomstintervall mellan höga
flöden där tider om både 50 år och längre kan komma i fråga. Enligt domstolens be-

dömning skall utgångspunkten för beräkning av preskriptionstid i fråga om ett sådant anspråk som avses i detta mål utgöras av tiden för skadans inträffande, då det är fråga om en konsekvens av en pågående verksamhet, nämligen väghållning och därmed sammanhängande vattenbortledning.

I 32 kap. 3 § första stycket miljöbalken anges som förutsättning för ersättning att skadan har orsakats genom någon av de i paragrafen uppräknade störningarna. Det är enligt punkterna 1 – 7 frågan om s.k. immissioner, d.v.s. föroreningar av vatten, luft och mark samt buller och skakningar. Enligt punkt 8 omfattas även ”annan liknande störning”. I förarbetena till denna bestämmelse nämns en rad exempel på vad som kan inrymmas i begreppet ”annan liknande störning”, bl.a. översvämningsskador till följd av utsläpp av avloppsvatten i ett vattendrag.

Översvämningsskador på grund av nederbörd ifall vatten tränger in från närliggande fastighet skall inte bedömas enligt den aktuella bestämmelsen (se Miljöbalken – en kommentar del II, Bertil Bengtsson m.fl. s. 32:41). Vad som härmed avses är det fall att nederbörd utan yttre påverkan leds från en fastighet till en annan med översvämningsskador på den angränsande fastigheten som följd. I rättsfallet NJA 2007 s. 663 har Högsta domstolen kommit fram till att strikt ansvar enligt 32 kap. 3 § första stycket punkt 8 inte gäller för skador som orsakats av en explosion genom brand eller tryckvåg. I domen har särskilt framhållits att allmänna principer om att en störning skall ha varit en påräknelig följd av den verksamhet som förorsakat den kan utgöra en begränsning av tillämpningsområdet för punkten 8.

Frågan i målet är om den åberopade störningen, d.v.s. att vatten som till följd av höjning av en vägbana och/eller dämning i en bäck till följd av utförandet av vägtrummor i samband med kraftig nederbörd tagit annan väg än normalt och förorsakat översvämningsskada på angränsande fastighet, kan inrymmas i begreppet ”annan liknande störning”.

Att höja en vägbana som tidigare regelbundet översvämmades vid flöden och att lägga ner en vägtrumma i ett dike innebär sådana åtgärder i vattenområde som typiskt sett kan förändra vattenförhållandena och därmed förorsaka störningar för omgivningen. Det innebär enligt mark- och miljödomstolen att, oavsett om det är visat att de av Trafikverket utförda åtgärderna i nu aktuellt mål medfört någon störning för omgivningen eller ej, så är det fråga om en sådan verksamhet som typiskt sett kan orsaka sådan störning i sin omgivning som avses med ”annan liknande störning” enligt 3 § första stycket punkten 8.

Det återstår härefter att bedöma om den påstådda skadan på fastigheten X orsakats av den av Bolaget angivna störningen.

Enligt 32 kap. 3 § tredje stycket skall en skada anses ha orsakats genom en störning som avses i första stycket, om det med hänsyn till störningens och skadeverkningarnas art, andra möjliga skadeorsaker samt omständigheterna i övrigt föreligger övervägande sannolikhet för ett sådant orsakssamband. Bestämmelsen innebär en lättnad i kravet på bevisning när det gäller orsakssambandet mellan en störande verksamhet och en skada. Bestämmelsen förutsätter dock att det bevisligen föreligger en skadlig störning. Det innebär i nu aktuellt mål att Länsförsäkringar på vanligt sätt måste styrka att det är den av Trafikverket gjorda höjningen av vägbanan och/ eller den anlagda trumman, i dess skick vid skadetillfället, som varit orsak till översvämningen i diket vid det kraftiga regnvädret och som lett till att vatten trängt in på fastigheten.

Det är ostridigt i målet att höjningen av vägbanan gjorts med ca 50 – 60 cm i anslutning trumman och fastigheten X. Arbetena utfördes av Trafikverket i samband med vägombyggnaden 1984. Den då utförda vattenanläggningen som tog dikes-vattnet genom väg 395U och Väg 16 var utförd med flera 90 graders svängar och dimensionsförändringar i anslutning till de båda vägarna.

Länsförsäkringar har som bevis åberopat en utredning, beställd av Trafikverket och utförd av Jordbruksverket samt daterad 2008-09-23. Av utredningen framgår, att dimensionerande flöden för trumman för väg 16 ska minst vara 900 l/s och för trumman för väg 395U minst 650 l/s. I sin utredning anger jordbruksverket att befintligt utförandet av vattenanläggningen till och med trumman för väg 16 vid skadetillfället på grund av kapacitetsförluster, orsakade av två 90° böjar och av dimensionsändringar, kunde medföra en uppdamning om ca 1,0 meter och att kapaciteten för trumman under väg 395U vid samma tidpunkt endast var en bråkdel av det dimensionerande flödet.

I denna del gör domstolen följande bedömning. Jordbruksverkets utredning får anses innefatta en ostridig beskrivning av anläggningen. Den får vidare anses utgöra tillräckligt bevis om att anläggningens utförande medför dämning vid sådana flöden som är förutsebara på platsen samt att dämningen kan resultera i höjning av ytvattenståndet till en nivå en meter över rörets hjässa. Eftersom det i målet inte är förebragd någon annan utredning som visar vilken påverkan Trafikverkets vattenanläggningar kan ha på omgivande vattenförhållanden så kommer mark- och miljödomstolen vid sina fortsatta överväganden att utgå från att de uppgifter som Jordbruksverket angett.

Det bör vid bestämmande av vilket beviskrav som bör resas mot bolaget och därmed mot fastighetsägaren, vars anspråk bolaget övertagit, beaktas, både att Trafikverket inte rest några invändningar mot utredningen, som företagits på dess eget initiativ och att Trafikverket har haft möjligheter att ytterligare utreda och dokumentera såväl anläggningsskedet som skadeförloppet. Mot bakgrund härav finner domstolen det styrkt att det vid tiden för skadan på den aktuella platsen förekommit en sådan vattenståndshöj-

ning som utgör en sådan ”annan liknande störning” som avses i 32 kap. 3 § 1 st 8 p MB och som uppkommit på grund av den av Vägverket, numera Trafikverket, utförda anläggningen.

Trafikverket har till bestridande av bolagets krav åberopat att det inte föreligger någon adekvat kausalitet mellan vägbanehöjningen och skadan. När vägbanan höjdes företogs även en kompensande åtgärd, nämligen anläggandet av den ledning som går söderut från brunn 6. Det måste därför avgöras, om det med hänsyn till störningens och skadeverkningarnas art, andra möjliga skadeorsaker samt omständigheterna i övrigt föreligger övervägande sannolikhet för ett ansvarsgrundande orsakssamband.

Mark- och miljödomstolen finner det bevisat att vattenanläggningarna för väg 16 har varit felaktigt utförda och för väg 395U kraftigt underdimensionerade redan vid anläggandet. Detta har i viss mån kompensrats av att vatten vid flöden kontinuerligt runnit över vägbanan för väg 16 och på så sätt minskat översvämningarna uppströms trumman. Detta innebär att både själva vägtrumman och utformningen av vägkroppen med möjligheten till överrinning i dikesläget måste ses som en integrerad vattenanläggning. Om man väljer att ändra på någon del av denna enhet, genom tex att höja vägbanan så att överrinningen inte längre kan ske på samma sätt, och detta innebär att vattenförhållanden ändras uppströms vilket det gjort i detta fall och där förorsakat skada, så föreligger det en adekvat kausalitet mellan vägbanehöjningen och skadan. Att händelseförloppet varit sådant framstår som övervägande sannolikt. Ett ansvarsgrundande samband föreligger därmed.

Trafikverket har vidare uppgivit att det haft de tillstånd som erfordrats för att anlägga vattenanläggningen. När det gäller sådana äldre anläggningar som det här är fråga om måste det presumeras att tillstånd finns. Skulle det saknas något tillstånd föreligger ingen adekvat kausalitet mellan bristen på tillstånd och skadan.

Tillstånd till vattenanläggningar kan erhållas enligt 11 kap. miljöbalken eller motsvarande äldre bestämmelser i vattenlagen. Trafikverket har inte visat att man har något tillstånd för de aktuella vattenanläggningarna. Frågan är om Trafikverket har rätt i sin uppfattning att det i fråga om äldre anläggningar skall presumeras att erforderliga tillstånd finns och vad det må ha för betydelse att tillstånd må saknas. Att tillstånd saknas innebär inte alltid att anläggningen tillkommit i olaga ordning.

De förhållandena att en vattenanläggning har utförts utan vattenrättsligt tillstånd eller efter dess utförande blivit lagligförklarad innebär att det är anläggningens ägare och dess verksamhetsutövare som kontinuerligt har ansvaret för att visa, för att den inte ska bli tillståndspliktig, att det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen inte skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena, se 11 kap. 12 § MB. Avsaknad av vattenrättsligt tillstånd innebär att anläggningens ägare och dess

verksamhetsutövare kan bli ersättningsskyldiga enligt 32 kap. 3§ MB för uppkommen skada vid varje skadetillfälle. Undantagna från ersättningsskyldighet enligt 32 kap. MB är skador som har orsakats av verksamhet som bedrivs i enlighet med tillstånd till vattenverksamhet, se 32 kap. 3 § andra st.

Det åvilar verket, om det vill göra gällande frihet från skadeståndsansvar med stöd av nyssnämnda bestämmelse, att visa, att sådant tillstånd som avses däri erhållits. Detta har verket inte förmått. Något kausalsamband eller brist på sådant samband mellan bristen på tillstånd och skadan kan inte vara av betydelse för verkets ansvarighet.

Mark- och miljödomstolens sammanfattande bedömning.

Eftersom Trafikverket är ansvarigt för de åtgärder som är direkt föranledda av arbetena med höjningen av vägbanan för väg 16 vid korsningen väg 395U samt för anläggandet av vägtrummorna för väg 16 och väg 395U så är Trafikverket ansvarigt för den störning som dessa arbeten kan innebära för omgivningen på grund av ändrade vattenförhållanden.

Mark- och miljödomstolen finner av ovan angivna skäl att bestämmelsen i 32 kap. 3 § p 8 miljöbalken är tillämplig och att Trafikverket därmed är strikt ansvarigt för de översvämningsskador som förorsakats på X.

Eftersom det ej ens påstås att störningen skulle vara orts- eller allmänvanlig och enighet råder om skadans storlek samt då det yrkade beloppet är vitsordat ska det yrkade skadeståndsbeloppet dömas ut.

Då sålunda kärandens förstahandsgrund vinner bifall prövar inte mark- och miljödomstolen de i övrigt åberopade grunderna.

Ränta

Enligt 4 § 3 st räntelagen utgår ränta på en förfallen skadeståndsfordran från den dag som infaller 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på ersättning och lagt fram utredning som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan begäras av honom. Innehållet i det brev som bolaget hänfört sig till får anses tillräckligt tydligt markera, att bolaget menat sig ha ett anspråk på verket som motsvarar det belopp bolaget utgivit som ersättning under försäkringen. Av förarbetena till bestämmelsen framgår, att det vid krav som avses i 4 § 3 st i motsats till vad som är fallet i 1 st samma § inte uppställs någon regel om att den betalningsskyldige skall erinras om att utebliven betalning medför skyldighet att erlagga dröjsmålsränta (prop. 1975:102 s 125.) Då kravet i övrigt är i och för sig ostridigt skall ränta utdömas i enlighet med yrkandet.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet ska Trafikverket svara för Länsförsäkringars rättegångskostnader.

Trafikverket har vitsordat den av Länsförsäkringar yrkade ersättningen för rättegångskostnader. Yrkat belopp ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 14 februari 2013

Carl-Göran Heden

Bertil Norén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, tekniska rådet Bertil Norén samt de särskilda ledamöterna Kjell Karlsson och Lars Wennerstål.